

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за публічне заперечення Голодомору 1932-1933 років в Україні та наругу над пам'яттю мільйонів жертв Голодомору»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроєкту

Необхідність прийняття даного законопроєкту обумовлена критичними викликами національній безпеці України в умовах триваючої збройної агресії та посиленням інформаційно-психологічних операцій, спрямованих на нищення української ідентичності.

Голодомор 1932–1933 років — це не лише трагедія минулого. Це фундамент української історичної пам'яті, який визначає наше сьогодення і майбутнє. Українці втратили мільйони життів не через стихію чи неврожай, а через свідоме рішення тоталітарної влади зламати опір нації, знищити її культурну й політичну суб'єктність. Саме тому Голодомор є геноцидом — злочином, спрямованим проти самої можливості існування українського народу.

Сьогодні, коли Україна знову протистоїть агресії держави, що проголошує себе спадкоємицею СРСР, питання захисту історичної пам'яті набуває особливої ваги. Російська федерація веде проти України не лише війну на полі бою, а й системну інформаційну кампанію, метою якої є перекручення історії, заперечення злочинів тоталітарного режиму та підрив української ідентичності. Заперечення Голодомору — один із ключових інструментів цієї гібридної війни.

Публічне заперечення Голодомору — це не просто хибна думка чи історична неточність. Це спроба виправдати злочин, який забрав життя мільйонів українців. Це зневага до пам'яті загиблих і до тих, хто зберіг правду про трагедію всупереч десятиліттям радянської цензури. Це також прямий удар по національній безпеці, адже руйнування історичної пам'яті — один із найефективніших способів послабити суспільство, позбавити його внутрішньої єдності та здатності до спротиву.

Україна вже визнала Голодомор геноцидом, і це рішення ґрунтується на величезному масиві наукових досліджень, архівних документів та судових висновків. Але визнання — це лише перший крок. Наступним має стати захист цієї правди від спроб її знецінити чи перекрутити. Закон України «Про Голодомор 1932–1933 років в Україні» від 28 листопада 2006 року, яким Голодомор визнано геноцидом Українського народу відповідно до Конвенції ООН від 9 грудня 1948 року передбачає, що публічне заперечення Голодомору 1932-1933 років в Україні визнається наругою над пам'яттю мільйонів жертв Голодомору, приниженням гідності Українського народу і є протиправним. Проте відповідальності за вчинення таких протиправних дій законодавство не

передбачає. Водночас, багато європейських держав давно встановили кримінальну відповідальність за заперечення геноцидів, розуміючи, що такі дії несуть загрозу не лише історичній пам'яті, а й демократичному устрою.

Українське суспільство також послідовно висловлює свою позицію щодо підтримки такої ініціативи. Це свідчить про суспільний запит на захист історичної правди та гідності жертв.

У час, коли Україна бореться за свою свободу, територіальну цілісність і право на існування, держава має забезпечити захист національної пам'яті як одного з ключових елементів нашої стійкості. Встановлення кримінальної відповідальності за публічне заперечення Голодомору — це не лише питання історії, а й питання нашої безпеки, нашої ідентичності та нашої відповідальності перед тими, хто загинув у 1932–1933 роках.

2. Мета і завдання прийняття законопроекту

Метою законопроекту є встановлення кримінальної відповідальності за публічне заперечення Голодомору 1932–1933 років в Україні як геноциду Українського народу, що забезпечить захист історичної пам'яті, гідності жертв та національної безпеки України

3. Основні положення законопроекту:

Законопроект передбачає доповнення Кримінального кодексу України новою статтею 442⁻² «Публічне заперечення Голодомору 1932-1933 років в Україні та наруга над пам'яттю мільйонів жертв Голодомору», якою пропонується встановити кримінальну відповідальність за публічне заперечення Голодомору 1932-1933 років в Україні та наруга над пам'яттю мільйонів жертв Голодомору, а також за виправдовування його вчинення або применшення тяжкості злочинних дій тоталітарного режиму СРСР, спрямованих на організацію Голодомору, виготовлення, поширення, розповсюдження матеріалів, у яких міститься виправдовування, заперечення Голодомору 1932-1933 років в Україні.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Основними нормативно-правовими актами, що регулюють суспільні відносини в даній сфері є:

- Загальна декларація прав людини;
- Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього;
- Кримінальний кодекс України;
- Закон України «Про Голодомор 1932 – 1933 років в Україні».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація Закону не потребує додаткових матеріальних та інших витрат з державного та місцевих бюджетів.

6. Запобігання корупції

У проекті Закону України відсутні правила і процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень.

7. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроєкту

Прийняття законопроєкту посилить захист історичної пам'яті та гідності мільйонів жертв Голодомору, утвердивши відповідальність держави за збереження правди про геноцид. Це рішення зміцнить національну єдність і стійкість суспільства перед інформаційними атаками, які є складовою гібридної війни проти України.

Запровадження кримінальної відповідальності за публічне заперечення Голодомору матиме важливий превентивний ефект, унеможливаючи виправдання злочинів тоталітарного режиму та сприяючи подальшій декомунізації й деколонізації країни, матиме значний суспільний вплив, зміцнюючи правову культуру, державний суверенітет та здатність українського суспільства протистояти спробам знищити його історичну ідентичність.

Народні депутати України

**М. КНЯЖИЦЬКИЙ та інші
(посв. № 317)**

